

Step by Step 2021- Step 2 -

Druga faza - Faza 2 "Odgojna komunikacija: Riječ - Dar -Odnos

EdU-EducationforUnity
dialogoedu2020@gmail.com

Sommario

<i>Faza 2 "Odgojna komunikacija: Riječ - Dar - Odnos.....</i>	3
<i>Prezentacija (Graciela del Campo - Argentina).....</i>	3
<i>Gabriela Di Lascio (Argentina).....</i>	3
<i>Riječ u odgoju (Alfonso Alarcón - Jesús García García).....</i>	4
Iskustvo škole „Zora novoga svijeta“ (Isabel Gatti)	8
Korak po korak 2 (Video škole Mesoamerica).....	10
Iskustvo Accademia Acua - Costa Rica	11
Odgojno iskustvo: kako je nastao Sveučilišni institut Sophia u Južnoj Americi - Cecilia Gatti	12
<i>Pedagogija zajedništva kao odgojna ideja nastavnih institucija nadahnutih karizmom jedinstva Chiare Lubich (Juan García Gutiérrez) .....</i>	14
UVOD	14
U čemu se sastoji odgojna ideja i zašto je ona važna	14
1. Stvaranje odgojne ideje nadahnute karizmom jedinstva	16
1. Identitet Centra i model institucije: relacijske institucije.....	16
2. Pedagoški model.....	16
3. Model osobe i društva.....	17

Step by Step 2021**Studying Together Educational Pathways in the thinking of Chiara Lubich****Faza 2 "Odgojna komunikacija: Riječ - Dar - Odnos**

Faza 2 "Odgojna komunikacija: Riječ - Dar - Odnos

Prezentacija (Graciela del Campo - Argentina)

Graciela: Dobro jutro, dobar dan, dobra večer svima. Ja sam Graciela del Campo, živim u Buenos Airesu, Argentina.

Pozdravljam sve prisutne na ovom skupu i najprije bih vam željela dati nekoliko praktičnih savjeta ...

Sada svi možemo odabrati jezik za prijevod. U donjem desnom dijelu zaslona nalazi se ikona globusa; kliknite i prikazat će se jezici, odaberite odgovarajuću zastavicu.

S "iberoameričkog" područja, iz Latinske Amerike i Kariba, zajedno sa prijateljima španjolcima "Edu" i odgovornima iz središnjeg povjerenstva Edu, srdačno i nježno pozdravljamo ovaj skup pod nazivom "Obrazovna komunikacija : Riječ - dar - odnos ", druga faza pedagoške etape doktorata Chiare Lubich Honoris Causa iz pedagogije.

Kažu mi da je povezano preko zooma ..... 5 kontinenata!

Vodit ću vas u ovih sat i pol predstavljajući govornike i obrazovna iskustva koja svjedoče o ovom načinu obrazovanja.

_ Jesu li prijevodi u redu?

Riječ dajem **Gabrijela Di Lascio**, diplomiranoj profesorici odgojnih znanosti, porijeklom iz Buenos Airesa u Argentini, sveučilišnoj profesorici, koja će nas upoznati sa središnjom temom ove "prakse".

Slušamo te Gabi

Gabrijela Di Lascio (Argentina)

Gabrijela: Prošle smo se godine okupili kako bismo proslavili dvadesetu obljetnicu od dodijele počasnog doktorata iz pedagogije Chiari Lubich na Sveučilištu u Washingtonu. Od tog smo trenutka osjetili potrebu da zajedno proučimo, u svjetlu današnjeg odgojnog konteksta, važnost Chiarina prijedloga.

Nalazimo se na drugoj etapi tog formacijskog puta, kako bismo zajedno produbili ključeve tumačenja odgojnog djelovanja po karizmi jedinstva. Počeli smo s upoznavanjem odgojnog

vodstva, vodstva koje ne želi istaknuti jednu osobu, već zajednicu i nastoji razumjeti njezinu duboku bit, kako bi joj pomoglo da bude što je više moguće ono što jest.

Sada je na redu još jedna ključna točka pedagogije koju nam pokazuje Chiara: Riječ koja postaje život. Kroz riječ saznajemo tko je druga osoba, bilo zato što nam govori kako razmišlja, što osjeća ili kad ne govori, govori gestama, šutnjom, pogledom. Kroz riječ "mi ulazimo u drugoga" i "drugi ulazi u nas".

Chiara kaže da kada su živjele riječi Evanđelja, rečenicu po rečenicu, razumjele su Božje srce, jer su vidjele učinke provođenja u život tih njegovih riječi. U vrlo jednostavnoj pedagoškoj tehniци postupnosti i punine, iako su bile male, uspjele su razumjeti središte Božje poruke, vidljive u njegovoј Riječi koja je mudrost.

Danas želimo promišljati i podijeliti iskustva o tome kako oživotvorujemo riječi koje nadahnjuju naše pedagoško djelovanje. Riječi kojima je cilj naučiti ljubav, a koje ciljaju na osobu u njezinoj cjelini, jedinstvenosti i u isto vrijeme na njezinu odnosnu dimenziju. Stoga uključuje dijalog s poštovanjem, ali dubok, koji nastoji utisnuti u druge komunikativni model koji je uzajamni dar koji generira nove odnose. Ta se riječ ne želi nametnuti već postati dar, a ako naiđe na spremnost, dar se uzvraća i stvara se mjesto za dijalog. Tako se živi, kako je govorila Chiara, snažno duhovno i odgojno iskustvo.

To nam se događa s mališanima koji dolaze u školu i s kojima učimo vrijednost komunikacije u poštovanju i ljubavi. To nam se događa s adolescentima koji nas, umorni od verbalizma, ispituju o vrijednosti naših riječi i pitaju nas o njihovoј povezanosti u stvarnosti. To se događa s mladima i odraslima s kojima dijelimo zadatku. Oni traže susret koji može dati novo značenje i izazvati promjene u svakodnevnom djelovanju.

I to egzistencijalno jedinstvo između Riječi i Života želimo preuzeti iz Pedagogije bratstva koja putuje svijetom i svjedoci smo da uzrokuje duboke promjene na osobnom i zajedničkom planu, pravi odgojni proces.

Graciela: Hvala Gabrijela!

Sada bih vam predstavila dva profesora, koje su se zbližila unatoč Atlantika koji ih odvaja, izgradeći zajedno iz različitih kulturnih pristupa i perspektiva, prvi dio današnje teme: "Riječ u obrazovanju"

Alfonso Alarcón, iz Cochabambe, Bolivija, prvostupnik komunikologije, magistar audiovizualnog i multimedijskog obrazovanja. Profesor na Katoličkom sveučilištu San Pablo, Bolivija.

I **Jesús García García**, iz Seville, Španjolska. profesor na Teološkom fakultetu u Sevilli.

Prijatelji, slušamo vas

Riječ u odgoju (Alfonso Alarcón - Jesús García García)

Alfonso: Riječ, taj zajednički kod koji imenuje i prenosi konkretna i apstraktna značenja, omogućava ljudima da stvaraju i žive u zajednici. Međutim, upravo komunikacijski odnos omogućava uobličavanje percepcije ovih kodova u posebnim kontekstima i

omogućava oblikovanje ili pre-oblikovanje značenja i mogućih učinaka, bez obzira na već ionako bogato značenje koje određene riječi sadrže.

To se još češće događa, u odgojno obrazovnom kontekstu, bilo da je on formalan ili neformalan, planiran, detaljno razrađen ili spontan.

Upravo kao što je rekao Platon, "odgojna riječ je ona riječ koja upisuje u dušu", komunikativna je dinamika neizbjježno predodređena - da tako kažem -, da nadmaši (nadiće) samu sebe i piše u duši drugoga, odnosno da odgaja. Ali više nije dovoljno izražavanje riječima, odgojni dijalog oblikovan je i gestualnim i neverbalnim jezikom, šutnjom, stavovima, a danas nadasve slikama.

Sve je očiglednije da se u tom dijalogu mora uzeti u obzir aspekt percepcije sadržaja, u kojem je najvažniji odnos odgojitelj - učenik, jer može uvjetovati tumačenje i usvajanje značenja, a samim time i odgoja.

"Sposobnost koju svaka osoba posjeduje - da ljubi, pretvara se u odnos, u komunikaciju." Ova rečenica sociologinje Vere Araujo, razotkriva simbiozu između odnosa i komunikacije, tu plodnu međuvisnost koja jamči podudarnu razmjenu poruka u odgojnog procesu. Potrebno je naglasiti da kvaliteta odgoja počiva na bogatom dijalogu, verbalnom i neverbalnom, utemeljenom na odnosu, koji pruža uvjete za obostrano razumijevanje i rast.

Argentino-urugvajanc Mario Kaplún, tumačeći pučku komunikaciju Paula Freirea, kaže: "Odrediti što podrazumijevamo pod komunikacijom istovjetno je kazivanju u kakvom društvu želimo živjeti".

Jesús: Upravo je Chiara Lubich, učiteljica dijaloga i umijeća ljubavi, razotkrila put poboljšanja komunikacije, kako u pogledu sadržaja i odnosa, tako i u osobnoj, odgojnoj dimenziji promjene i poboljšanja društva i svijeta.

Kako ga je ona sama definirala, dijalog je „obostrano obogaćivanje ... (i) istinit je ako je prožet iskrenom ljubavlju. Ljubav je istinita ako je nesebična ... (što) znači darovati ono što nosimo u sebi iz ljubavi prema drugome, a potom primati i obogaćivati sami sebe... ”

Pedagog Paulo Freire, čiju stotu obljetnicu rođenja obilježavamo, uz ostalo kaže: "Ako ne volim svijet, ako ne volim život, ako ne volim ljudi, dijalog je nemoguć", u tom smislu, osobna i kolektivna izgradnja značenja temelji se na svakodnevnim međuljudskim odnosima.

Kasnije ćemo proširiti pedagošku vrijednost riječi, koja nas u kontekstu ove dijaloške ili uzajamne pedagogije otvara mogućnosti uzajamnog darivanja.

Alfonso: Pripovijesti, kao tvorevine izgrađene riječima, omogućile su ljudima da razviju značenjska obzorja koja im omogućavaju da shvate stvarnost, izvansku i unutarnju, a nadasve pružaju mogućnost učvršćivanja zajednice i pojedinca.

Vraćajući se na razinu odgoja, individualnom, ali i zajedničkom, može se reći da se osobne pripovijesti grade u odgojnog dijalogu, odnosno u njemu i iz njega rađaju se pojedinačna zvanja s projekcijom na zajednicu. Ljudi često u dijalogu otkrivaju svoj "poziv", kako će se osobno ostvariti u društvenoj stvarnosti, u nekom zvanju, razvijajući neko od umijeća, donose odluku o tome što žele ostvariti u svom životu.

Riječi nadahnjuju, potiču, oživljavaju snove, imaju sposobnost stvoriti pogodno ozračje za poštovanje, u kojem neka promjena može izniknuti ili će barem biti potaknuta na to.

Ne zaboravimo da svaka autentična pedagogija, kako je rekla Chiara, pojačava utopije. A utopiju možemo shvatiti kao nešto što još ne postoji, ali što će biti: odgoj je poseban odnos između *biti i onoga što bi trebalo biti*; Drugim riječima, riječima pjesnika Salinasa: „... želim izvući najbolje iz tebe. Ono što ti nisi vidio, a što ja vidim“.

Prema Kaplúnu, komunikacija je sklonost, sposobnost. Ali je prije svega stav ... Istinska komunikacija ne započinje govorenjem, već slušanjem. Glavna odlika dobrog govornika je znati slušati. "Samo slušajući moguće je izgovoriti pravu riječ koja je djelić unutarnjeg bogatstva osobe i njezina narativnog tkiva, ako k tome posjeduje potrebnu snagu postat će nit vodilja u životu.

Jesús: Chiara Lubich je to naslutila i praktično ostvarila, ponajprije tako što je dopustila Riječi, rođenoj iz dijaloga Boga sa svojim Narodom, da postane dio njezine osobne priče; drugo, jer nas poziva da izgovaramo „riječi koje premošćuju“ te tvore jedinstvo i nadahnjuju zvanja.

"Gdje je deblo, postoji i korijen", kaže jedna andska narodna izreka. Danas možemo vidjeti deblo i plodove misli Chiare Lubich, ali kakvi su korijeni tog stabla?

Ona ih je sama ovako opisala:

Upravo zbog ovog egzistencijalnog jedinstva između Riječi i Života, između kazivanja i činjenja, naše je iskustvo za mnoge vjerodostojno i uvjerljivo, te uzrokuje duboke promjene u životima pojedinaca, eto zbog čega u tolikim ljudima stvara istinski odgojni proces.

C. Lubich nas je svojim životom učila da budemo "žive riječi". Odnosno, potaknula je glasnika da sam postane "porukom", a ova pedagogija primjera i dosljednosti, prijedlog je beskonačnog odgojnog potencijala, za razliku od pedagoškog verbalizma, za razliku od bujica riječi kojima nas preplavljuju.

To je moguće tvrditi, najprije zbog toga što dosljednost između onoga što govorimo i onoga kako živimo stvara veliko povjerenje i vjerodostojnost; a druga stvar je što osobni život svjedoči da se izgovorene riječi rađaju iz osobnog iskustva i sposobne su obogatiti i osvijetliti kako osobni život tako i živote odgajanika.

Alfonso: Biti riječ otvorena za plodan dijalog, riječ koja ne samo da sije, već uz to priprema i tlo, natapa ga i njeguje, pozorna je i „vidi“ plodove prije njihova dozrijevanja. Tako je C. Lubich živjela i time je mnoge „zarazila“/ osvojila.

Ta odgojna riječ, kad postane život, "kad se ureže u život", kako bi rekla C. Lubich, postaje iskustvom i svjedočanstvom. I što je još važnije štiti nas od sveprisutnog verbalizma, čak i na pedagoškom području, na kojem postoji opasnost da mediji i tehnologija nadomjesti odgojni odnos; opasnost da se prenose informacije (još jedan oblik verbalizma) bez prethodno uspostavljenog odnosa.

Stoga ova "iskrena" i duboka riječ nudi (učiteljima i učenicima) egzistencijalno jedinstvo koje favorizira prevladavanje rascjepkanosti/ dezintegracije, koje osoba često kuša u odnosu sa sobom samom, s drugima, s društvom i s Bogom te istodobno naglašava jedinstvenost, originalnost i činjenicu da je svaka osoba neponovljiva.

Valja nadodati, vezano uz komunikaciju koju nudi suvremena tehnologija, da one nude vrlo dobre i učinkovite mogućnosti prijenosa sadržaja, ali posjeduju i neke manjkavosti: osiromašen odnos, nedostatak prave istine, smanjenu mogućnost konstruktivnog dijaloga; sve su to slabosti koje ne treba zanemariti, jer postoji opasnost da u lijepim virtualnim omotnicama završi osiromašen odgojni dijalog.

Ali Chiara Lubich se ne zaustavlja na individualnom poučavanju, čak ni na onom formalnom ili u učionici. Predlaže obrazovanje za život i pokreće utopiju izgradnje ujedinjenijeg svijeta u kojem prevladava bratska, uzajamna i kolektivna ljubav, izgrađena na muškarcima i ženama sposobnima ostvariti ispunjenije odnose.

Drugim riječima, Chiara ne nadahnjuje samo osobne pripovijesti, već i kolektivne pripovijesti planetarnih razmjera (dimenzija). Pripovjedački kapital, Chiare Lubich, kako bi ga definirao Luigino Bruni, usmjeren je ka društvenim promjenama i zadovoljava potrebne uvjete koji okupljaju (mobiliziraju) i donose korist čitavoj zajednici.

Upravo uzajamno darivanje, ljubav, koja se provodi u praksi, gradi stvarnost koja nadilazi pojedince jer ih obuhvaća i nadmašuje. Chiara ju je nazvala JEDINSTVO.

Iz ove druge perspektive, mnoštvo sadržaja koji se mogu temeljiti na tim pripovijestima i dosljednost riječima, jača i učvršćuje veze "uzajamno usmjerene i otvorene prolasku", sposobne ostvariti kohezije, ali istodobno i inkluzivne zajednice.

Tako, ova nova pripovijest stvara obnovljeni odgojni prostor, pedagoško iskustvo iz kojeg proizlazi odgojna ideologija zajednice, koja odgojni prostor ne doživljava fragmentarno (rascjepkanim) i u kojem nema odgoja izvan zajednice.

Prema tome, uvode se nove kategorije za čitanje stvarnosti, poput jedinstva ili darivanja, upoznavanje novih generacija s vrlinama i vrijednostima kao što su predanost, poštovanje, solidarnost/odgovornost za čovječanstvo i skrb o prirodi kao zajedničkom domu.

Ukratko, to je pedagogija koja pomaže prevladati fragmentaciju unutar pa čak i između znanstvenih disciplina te potvrđuje da pedagoška ljubav stvara dinamičnost.

Na kraju, nekoliko riječi o nečemu što još do sada nije rečeno. Odsutnost riječi. Tišina.

Šutnja stvara stanke, omogućuje razlikovanje jedne riječi od druge, jedne rečenice od druge; omogućuje rezove. Ova odsutnost riječi dobiva značenje i ne može se niti previdjeti, niti zanemariti. Praznina koja pronalazi svoje mjesto u osobnim i kolektivnim pripovijestima, ako se sagleda u perspektivi.

Ako nas Chiara poziva da budemo poruka, svjesna je da je čine riječi, geste, stavovi, ali i šutnja. S jedne strane, od naših vlastitih šutnji, koje su dio osobnih praznina u potrazi za značenjima kako bi ponovo stvorili unutarnje pripovijesti za koje Chiara poziva da ih ne izbjegavamo, već da se s njima suočimo. A s druge strane, postoje i druge šutnje, one koje grade odnose. Kreativna tišina. Ne zaboravimo da talijanska riječ „infanzia“-djetinjstvo, dolazi od latinskog „infans“ što znači „onaj koji ne govori“; Stoga postoje i plodne i svjesne tišine koje ostavljaju i otvaraju prostor biću-drugoga.

Tišina, koja je dio stvaranja mjesta za drugoga u sebi, što zahtijeva pražnjenje kako bismo drugoga mogli prihvati na najbolji mogući način. Slijedeći filozofa Gennara Cichesea, "riječ lišena vitalnog odnosa s tišinom postaje isprazna, prazna i nesigurna riječ, odnosno nesposobna stvoriti zajedništvo i zajednicu".

Napokon, postoji tišina koja vrišti u društvu, bolna šutnja onih kojima je oduzeta riječ, onih koji žive svoju šutnju i ne mogu pronaći riječ koja će im osvijetliti osobnu prazninu. Toliko je tihih lica na koje nas Chiara poziva da se s njima susretnemo i damo im život po Riječi.

Ako je "početak svake umjetnosti ljubav", kao što je rekao Herman Hesse, to je ujedno i početak svakog odgojnog čina. Ljubav, koja je "namjera/nakana" da pomognemo rasti, postati osobom, preobražavati i preobraziti, treba se "preobraziti" u odgoju, a za to koristi komunikacija.

U nastanku je nova komunikativna kultura onih koji znaju zašto vole. Novo je središte ove kulture, jer to više nije pojedinac (koliko god velik bio), već zajednica. Mi smo pioniri ove nove kulture i „doživljavamo“ je u sebi i među sobom. (Vera Araujo)

Graciela: U slijedu će biti izložena četiri obrazovna iskustva koja predstavljaju osobno i društveno prisvajanje pedagogije zajedništva koju je predložila Chiara Lubich. Posebno se usredotočuju na ovaj aspekt "jedinstva između Riječi i Života", čineći ga jedinstvenim, integrativnim i zajedničkim egzistencijalnim iskustvom.

Prvo ćemo slušati Isabel Gatti iz Buenos Airesa u Argentini. María Isabel Gatti diplomirala je društvene komunikacijske znanosti na Sveučilištu u Buenos Airesu (UBA) i specijalistica je u Edukomunikaciji. Magistar je komunikacije i obrazovanja s Autonomnog Sveučilišta u Barceloni. Osvrnut će se na iskustvo škole "Aurora", obrazovnog centra za obuku umjetničkog i interkulturnog rada, smještenog u Santa Mariji, provinciji Catamarca, Argentina.

Iskustvo škole „Zora novoga svijeta“ (Isabel Gatti)

(Isabel Gatti - Sveučilišni institut Sophia).

Puno vam hvala na pozivu. Predstavit ću vam dio šireg istraživanja koje sam radila 2019. godine, a traje i danas.

Škola "Zora Novoga svijeta" nastala je kao odjek života što ga je Chiara Lubich, zajedno sa svojim prvim suradnicima dijelila u Trentu, na početcima Pokreta fokolara. Grad Santa María de Catamarca u kojem se škola nalazi, uzdiže se u Andama u Argentini, a njegova su izvorna sela povjesno pripadala kraljevstvu Inka sa sjedištem u današnjem Peruu. Ovo je jedno od prvih mjesta koje je primilo duhovnost jedinstva u Latinskoj Americi.

Prva zajednica u gradu Santa Maria počela je živjeti Riječ iz perspektive koju predlaže Pokret fokolara, gdje se život Riječi ne gleda samo kao isključivo religiozna stvarnost. Zbog konkretnog služenja koje uključuje, Riječ se očituje kao velika obnavljajuća društvena snaga. Na toj podlozi nastala je škola 1970. godine.

Krajem šezdesetih godina, u cijelom Pokretu raste svijest da Ljubav - srž evanđeoskog navještaja koji ističu fokolari - može pokrenuti procese sveopćeg bratstva i biti u stanju odgovoriti na izazove koji predstavljaju društvene strukture suprotne ljudskom dostojanstvu.

Takvo je stanje izazvalo potrebu da Chiara Lubich u više navrata izloži svoje nadahnuće u govorima poznatim pod imenom "Svijet u boji". U to vrijeme Chiara je razumjela da je Božja ljubav poput *duge* koja nastaje iz jedinstvenog snopa svjetlosti i razljeva se u sedam boja. Svakoj je boji dala po jedan aspekt sljedećih nijansa ljubavi: crvena - ekonomija, narančasta - evangelizacija, žuta - duhovnost, zelena - zdравlje, plava - socijalna problematika, modra - studij, ljubičasta - komunikacija. Te dimenzije, prisutne u svim zajednicama, istaknula je u planetarnoj dimenziji sljedećom logikom: na svakom kontinentu postoji problem vezan uz te aspekte koji najviše prijeći ostvarenju bratstva. Zato je Pokret na tom području pozvan zauzeti se što radikalnije u tom aspektu. Zanimljivo je vidjeti da je svaka od tih „boja“ povezana s „riječima života“ iz kojih crpe snagu.

Za Latinsku Ameriku prijedlog je bio graditi bratstvo prevladavajući socijalni jaz između bogatih i siromašnih. Prijedlog nije bio stran vjerskom kontekstu toga vremena. Već 1968. godine u Medellínu, u Kolumbiji, Vijeće Latinskoameričkih biskupske konferencije istaknula je jedan od velikih ciljeva koji je obilježio kasniju povijest Latinskoameričke crkve: "Preferencijalna opcija za siromašne". Zato je dijalog između međunarodnog prijedloga fokolara i lokalnog konteksta potakao ovu zajednicu, tada vrlo udaljenu od urbanih središta, da donese korijenitu odluku: učiniti nešto konkretno za siromašne u gradu. Nisu bili bogati, ali imali su svoje profesije: učitelj, stolar, medicinska sestra. Zahvaljujući dijeljenju tih svojih stručnih znanja otvorili su prve radionice škole "Djelo Marijino", kako je nazvana ta prva inicijativa, koja je neformalnim odgojem krenula u susret potrebama grada. Cilj tog pedagoškog prijedloga bio je promicanje društvenog djelovanja koje bi omogućilo postavljanje temelja istinske socijalne uključenosti. Ostvarivanjem bratskih odnosa, počevši od zajedništva, rađaju se i prvi odgovori, možda više individualni, ali kasnije se ostvaruju i udruživanja, a potom i umrežavanja. To se može vidjeti u evoluciji ovoga iskustva koje je na početku bilo više socijalno, a sada je sve više ušlo u kulturu tih naroda.

Godine 1989., gotovo dvadeset godina nakon osnutka, zajednica se sastala kako bi razmotrili mogućnost projekta financiranja. Zajedno su se upitali tko su najsilomašniji u tom trenutku i kakve su im potrebe, jesu li to isti ljudi kao i prije. Shvatili su da su to obrtnici, posebno zbog njihove kulture vezane uz način rada njihovih predaka. Nekoliko godina kasnije, mladi iz cijele Argentine dragovoljno su dolazili na kampiranje za vrijeme praznika i pomagali, uz doprinos učitelja i menadžera, te tako ojačali taj cilj. Druga faza ovog iskustva započinje 2005. godine, kada škola dobiva današnje ime „Zora novoga svijeta“. Dobila je i službeno odobrenje, a to rezultira državnom potporom i priznavanjem tri vrste strukovnog osposobljavanja: tekstilno, keramičko i metalurško, gdje se uvažava i znanje izvornih kultura. Strukovne kvalifikacije dobivene u ovoj školi bile su prve u Argentini, a druge u Latinskoj Americi

Život Riječi održao je i podržava ovo iskustvo koje je prošle godine navršilo pedeset godina. Škola je strukturirana prema načelima duhovnosti na kojoj se temelji. Bitno je "mi" koje vodi zajednicu koju predstavlja Vijeće kojega čine voditelji škole, zajedno s predstvincima PROARVA-e, udruge građana i dva predstavnika Pokreta fokolara u regiji. Ključne ideje i institucionalni plan izrađeni su u dijalogu s učiteljima, integrirajući duhovnost izvornih kultura i prijedlog kršćanske duhovnosti u zajedničkim vrijednostima. Institucionalni život ostvaruje početnu ideju o *dugim bojama*, čime možemo potvrditi da je život Riječi podržavao i podržava globalni pedagoški prijedlog ustanove.

Škola "Zora" odiše bratstvom kroz sve njezine pore: učitelje, učenike, i menadžere. Osobito u onima koji su već završili školu mogla sam vidjeti koliko se želja izvorne zajednice koja je započela u njima ostvarila. Razgovarajući s njima upoznala sam ljudi koji su bili vrlo zadovoljni svojom školom, ali najznačajnije je to što su tijekom školovanja naučili cijeniti ono što je njihovo, a tako i sebe. Taj se proces ostvaruje u učenicima, ali na neki način i u svakoj osobi koja je, poput mene, imala priliku približiti se školi „Zora“. Riječ rađa životom, trajnim i uvijek novim životom u zajednici onih koji sudjeluju u ovom pedagoškom iskustvu.

Video škole Mesoamerica

Graciela: Različiti konteksti, različite priče, ali izvanredan sklad ciljeva, metodologija i duha. To je jedno od najznačajnijih otkrića istaknutih na susretima mreža odgojnih institucija nadahnutih Pedagogijom zajedništva u srednjoameričkoj regiji, u kojoj trenutno sudjeluju:

- Škola Fiore (Cvijet) iz Guatemale,
- Škola Santa María sa sjedištem u Puebli u Meksiku,
- Muzička akademija ACUA u Kostariki,
- Francusko-engleska škola iz Mexicalija, vrlo blizu granice između Sjedinjenih Američkih Država i Meksika.
- i Akademija Chiara Lubich iz Paname

To je otvoreni prostor uzajamnosti za razmjenu izazova i projekata, ali i za razmjenu naših iskustava o tome kako pedagoška vizija Chiare Lubich oživljava u našim institucionalnim kontekstima na temelju zajedničkih načela kao što su uzajamnost, umijeće ljubavi i perspektiva univerzalnog bratstva koje promiče stvarnu i duboku kulturnu i društvenu preobrazbu u zajednicama u kojima smo prisutni.

Od 1992. godine do danas oko 15 000 studenata prošlo je kroz naših pet obrazovnih institucija, a trenutno ih je upisano više od 500.

Početni impuls svake institucije bila je želja za konkretnim odgovorom na razne rane našega društva koje nas podsjećaju na Kristovo patničko lice: marginalizirani, neuki, usamljeni, ljudi izgubljenog dostojanstva ili diskriminirani zbog svoje rase, spola ili nacionalnosti.

Teška situacija koju proživljavamo zbog pandemije potaknula nas je da dijelimo boli i izazove, ali i stalne zahvate Providnosti koja nas ne napušta ni u najkomplikiranijim situacijama.

Iz Mexicalija nam kažu: Obeshrabrenost se osjeća kod mnogih učenika, pa smo uspostavili stalnu komunikaciju s roditeljima kako bismo pronašli način da pomognemo našim učenicima i njihovim roditeljima na najbolji mogući način. Tako je bilo s obitelji Martína, učenika čija se kuća zapalila dok je bujala pandemija. Odmah smo preuzeли na sebe zadatak da emocionalno i finansijski podržimo roditelje u okviru svojih mogućnosti i ne sluteći da će znakovi finansijske potpore za obnovu njihova doma čudesno stizati.

Jednu od najsloženijih situacija proživljava škola Fiore, koja je zbog ekonomske krize morala prekinuti svoj rad. Svjesni velikog doprinosa ove škole, modela interkulturnosti između Ladina i autohtonih učenika, a sa željom da konkretno podrži projekt Ponovnog otvaranja, Glazbena akademija ACUA iz Kostarike, zajednički je organizirala koncert solidarnosti, uz oduševljeno sudjelovanje učenika i nastavnika, koji su u ovoj inicijativi pronašli veliku motivaciju za darivanje svojih talenata, osjećajući se ujedinjenima neovisno o granicama.

Još jedno doista jedinstveno iskustvo ispričat će nam Cármén Méndez iz Kostarike, ravnateljica i profesorica na Akademiji za glazbeno obrazovanje "Acua". Iskustvo će nam omogućiti da ocijenimo prilagodbu odgojitelja na promjene u odgojnem okruženju tijekom pandemije, a izraz je one kreativne i ne samo verbalne riječi, koja je ljubav, poštovanje i dar u skladu sa značajkama učenika. Dijalog je posredovan tehnologijama i zasnovan na slušanju i promatranju drugoga.

Iskustvo Accademia Acua - Costa Rica (Carmen Méndez)

Carmen: Od kraja 2020. godine na umjetničkoj Akademiji ACUA u Kostariki imali smo jedno bogato glazbeno iskustvo s osmogodišnjim učenikom klavira (Andrés).

Na početku pandemije morali smo imati predavanja virtualno i bilo mu je prilično teško koncentrirati se. Tijekom predavanja osjetila sam da se moram postaviti na njegovo mjesto, pokušati ući u njegovu stvarnost. Pomislila sam kako bih mogla upitati Maria, kostarikanskog skladatelja i profesora na Akademiji, može li nešto skladati za Andréasa.

Tako se Mario, promatrajući protezanje njegovih malih ruku (8 godina), zanimalo za ono što bi mogao čitati o glazbi i što bi moglo biti prikladno za njegove glazbene mogućnosti, uzimajući u obzir razinu njegovih tehničkih i interpretativnih vještina te napraviti zbirku i proučiti ono što je dijete u to vrijeme učilo. U više je navrata razgovarao s njim. Na taj je način uspostavljen plodan dijalog između izvođača i skladatelja. Mario je stvorio djelo pod nazivom Móvil Collage, koje smo željeli pripremiti za Andréasa tako da ga prvi put odsvira kako bi mogao sudjelovati na međunarodnom natjecanju čija je nagrada bila predstavljanje u Carnegie Hallu, poznatoj koncertnoj dvorani New Yorka. Ovaj smo projekt počeli pripremati u listopadu 2020. s Andrésom i uz veliku suradnju njegovih roditelja.

U potpunosti su poštovali proces i surađivali su u svemu, prilagođavajući svoje obaveze (posjeti bakama i djedovima, kupovina u supermarketu ... sve), prema satima vježbi koje smo organizirali za Andréasa. Snimali su Andreasove vježbe (ujutro i popodne) i slali ih nama, omogućujući nam da po potrebi unosimo ispravke ili prijedloge. S druge strane, imali smo

podršku mladih učitelja koji su bili izvan glavnoga grada ili izvan zemlje. I oni su gledali videozapise i slali nam svoje savjete, jer su imali iskustvo sudjelovanja na tim natjecanjima; čak su slali i predavanja na daljinu, kako bi im pomogli da shvate što znači raditi za međunarodnu izvedbu.

Da bi se natjecali, trebali smo prijaviti rad i poslati ga putem Interneta. To je organizacija ruskih glazbenika i pijanista koji se nalaze u New Yorku i imaju vrlo stručan i zahtjevan žiri. Stoga smo naporno radili, jer smo to morali postići u kratkom vremenu; 18. siječnja ove godine snimili smo posljednju izvedbu, a prije nekoliko dana saznali smo da je dobio počasno priznanje i da će, ako Bog da, održati svoju prezentaciju u Carnegie Hallu 2022. godine !!! Naše nas komunikativno iskustvo ispunjava radošću, umorom, ali istodobno nam i omogućuje da uživamo u životu koji nam daje mogućnost zajedničkog stvaranja glazbe, u dijalogu.

Graciela: Četvrto iskustvo predstaviti će nam Cecilia Gatti, doktorica odgojnih znanosti, Argentinka koja živi u Rimu. Govorit će nam o pripremi otvaranja prvog središta izvan Italije sveučilišnog instituta "Sophia", koji je osnovala Chiara Lubich kako bi se studenti obrazovali za kulturu jedinstva u skladu s paradigmom sveopćeg bratstva. Riječ je o institutu Sophia ALC, Sophia u Latinskoj Americi i na Karibima. Slušamo te Cecilia.

Odgojno iskustvo: kako je nastao Sveučilišni institut Sophia u Južnoj Americi - Cecilia Gatti

Cecilia Gatti. Argentinka. Diplomirala na odgojnim znanostima. Specijalist za društvene znanosti i doktorant na društvenim studijama za Latinsku Ameriku. Posljednjih godina posvetila se istraživanju na sveučilištu o odgoju i društvenim promjenama.

Iskustvo koje bih željela podijeliti s vama odvija se u sveučilišnom okruženju i posebno izražava kako odgojna komunikacija kroz Riječ (Riječ – dar – odnos) može dati novo značenje sveučilišnom radu. Od početka Pokreta fokolara govorilo se o sveučilištu, ali ne izoliranom, već u sklopu gradića koji su nastajali ili će nastati kao plod življenog Evandjelja. To je postalo stvarnost 2008. godine, zahvaljujući nadahnuću Chiare Lubich, blizu Firence, u Italiji. Njezin sadašnji akademski projekt usmjeren je na ljudsko, akademsko i intelektualno obrazovanje, uključujući u akademsku ponudu i magistarske radove (Laurea Magistrale) iz trinitarne ontologije, kulture jedinstva, političkih znanosti i ekonomije, zajedno s doktorskom i postdoktorskom školom.

Ako pođemo od vrijednosti riječi, samo spominjanje riječi „sveučilište“ u Latinskoj Americi generira različite reakcije, u skladu s kolektivnom svijesti koja prevladava kod onih koji je čuju. Nekima to znači mjesto prestiža, znanja, mogućnost vrlo perspektivne budućnosti; drugima, međutim, to znači mjesto za elitu, mjesto isključenosti velike većine. Pred takvim iskustvom, koji se prijedlog predstavlja u sveučilišnom iskustvu Sophije? Kao što na drugim sveučilištima postoji riječ koja ih identificira kao: kvaliteta, vodstvo, izvrsnost, možemo reći da postoji središnja riječ koja obilježava sve ono što znači živjeti u Sofiji, **zajedništvo**, izraženo u kolektivnoj konstrukciji znanja, iz uzajamne razmjene i afektivnog i intelektualnog zajedništva među njezinim članovima.

Godine 2011. započele su prve ljetne škole u Latinskoj Americi, što će kasnije dovesti do stvaranja latinoameričkih ogrankaka sveučilišta Sophia. Oni koji proučavaju društveno-

povijesnu evoluciju sveučilišta ističu važnost osnivačke skupine i njezinih unutarnjih dinamika jer će obilježiti budućnost iste. Početno je iskustvo bilo izvanredno: razmjena s više od 50 profesora iz više od 20 zemalja - od Argentine do Meksika - zajedno sa studentima i profesionalcima zauzetima u civilnom društvu kako bi ostvarili san o osnivanju sveučilišnih zajednica u kojima su dijalog, slušanje i uzajamnost temelj za oblikovanje znanja i društvene zauzetosti prema isključenima.

U tom se iskustvu život i učenje povezuju, primjerice, na našim sastancima svakog jutra u Ljetnoj školi prije početka nastave, svi su pozvani na trenutak „dijeljenja“. To je prostor koji dijele svi učenici, nastavnici, administrativno osoblje, gdje se promišlja o jednoj riječi i dijele učinci koje ona pobuđuje u vlastitom životu i u misli, kao rezultat puta misli i života koji svaki član akademske zajednice svakodnevno provodi. Na kraju ovog iskustva, učenici su nam rekli: „... Nesumnjivo je ovo škola života i model novoga odgoja. Snažno sam potaknut da se vratim u svoju zemlju, da ponovno isčitavam svoju situaciju i da radim za bratskiji svijet“, „Mnogo nas je, ali smo jedno. Danas osjećam da je Latinska Amerika put bez granica koji povezuje Sjever i Jug samo jednim snom: bratstvom.“

Još jedna važna točka u iskustvu početaka latinoameričkog sveučilišta Sophia bilo je povjerenje. Svatko je osobno, zahvaljujući pravilu „ljubi svoga bližnjega kao samoga sebe“, uspio prevladati kulturnu predrasudu koju je imao o drugome i prevladati fragmentaciju s drugima, bili oni učitelji ili učenici, shvaćajući da ga ta raznolikost koja ponekad smeta, ako se stvarno produbi, upotpunjuje u njegovoј žeđi za istinom i uzajamnošću i postaje najveće bogatstvo koje Sophia ima: njezini ljudi.

Sophia u Latinskoj Americi baštinica je duge tradicije opredjeljenja za najsromišnije i za Evandelje, što su od šezdesetih godina prošloga stoljeća mnoge zajednice živjele osnivajući djela, škole, tvrtke itd. Danas se to zauzimanje konkretizira u prvim odgojnim ponudama na tri lokacije Sophije: u Mariapoliju el Diamante u Meksiku, u Mariapoliju Ginetta u Brazilu i Mariajpoliju Lia u Argentini, gdje je već započeo studij iz vodstva u zajedništvu i bit će ponuđen prvi studij pedagogije sa smjerom cjeloviti humanizam.

Mali je to ali obećavajući početak, nadasve zato što ne slijedi logiku institucije ograničene na nekolicinu, nego, kako je istaknuo suutemeljitelj Pokreta fokolara Pascual Foresi, omogućuje da "ljubav vodi razum". A Chiara, kada definira prvu točku umijeća ljubavi - „ljubi svakoga“, što se u počasnom doktoratu ističe kao izazov, kaže: „podučavati svakoga o svemu...“

Graciela: Hvala svakome od govornika!

Sada vas pozivamo na jedno putovanje s nama ... putujemo u naše zemlje i otkrit ćemo da u njima već postoji odgojna mreža ... nadahnuta pedagogijom zajedništva koju je predložila Chiara Lubich

Nakon ovog putovanja iz svemira, kako je to u modi, sada tražimo od **Juana Garcíe Gutiérreza** iz Segovije u Španjolskoj, profesora filozofije odgoja na Španjolskom nacionalnom sveučilištu, da predstavi drugi dio teme koja nas povezuje: "Pedagogija zajedništva kao odgojna ideja odgojnih institucija nadahnutih karizmom jedinstva Chiare Lubich". Uvest će nas u analizu najznačajnijih riječi prisutnih u Viziji svakog od 11 američkih odgojnih centara španjolskog jezika, a koji proizlaze iz osobnog i zajedničkog iskustva življjenja Riječi evanđelja,

konkretiziranih u egzistencijalnoj posvećenosti vlastitim zajednicama. Te smo centre vidjeli na našem virtualnom putovanju.

Nakon što smo vidjeli i poslušali sažetak nekih institucionalnih iskustava, bolje ćemo razumjeti što ih identificira i izražava: njihovo prianjanje uz pedagošku paradigmu zajedništva i bratstva koju je predložila Chiara Lubich.

Juan, slušamo te!

Pedagogija zajedništva kao odgojna ideja nastavnih institucija nadahnutih karizmom jedinstva Chiare Lubich (Juan García Gutiérrez)

UVOD

Juan: Hvala na predstavljanju i pozdrav svima koji nas prate, osobito onima koji ne govore španjolski.

Ovaj smo dio započeli obrađivanjem teme odgojne riječi. Potom su nam razne odgojne institucije darovale njihovo iskustvo kako su provele u praksi odgojne riječi koje proizlaze iz karizme jedinstva. Sada ćemo pokušati iščitati ta institucionalna odgojna iskustva kako bismo oblikovali odgojnu ideju koja proizlazi iz pedagogije zajedništva i daje život toj raznolikosti obrazovnih inicijativa. U drugim kontekstima mogu se koristiti drugi izrazi za izražavanje specifičnosti prema važećem odgojnog zakonodavstvu: Plan odgojne ponude; charters school, denominational school...

Učinit ćemo to induktivno, slijedeći, da tako kažemo, metodologiju slučaja. Pokušat ćemo sastaviti jednu "sliku" koja će poslužiti za upoznavanje njenog identiteta ili posebnosti. Ispitali smo dokumente i mrežne stranice centara: Fiore, Santa Maria, škola Sol Levante, glazbenu akademiju Acua, školu Aurora, odgojni projekt "Caffè con leche" i Međunarodnu akademiju Chiare Lubich, prikupljajući one elemente koji su korišteni za identifikaciju njihove misije, njihove vizije, njihovih vrijednosti i načela kako bi se napravila unitarna analiza i na sustavan način ponudilo ono što bi mogla biti zajednička "odgojna ideja". Nadalje, razmotrili smo izložena iskustva onih koji animiraju te projekte i obrazovne institucije jer pomažu pokazati kako ta ideja nije samo "skup riječi", već su to "življene riječi", koje su postale iskustvo.

U čemu se sastoji odgojna ideja i zašto je ona važna

Španjolski pojam "ideario" označava skup najvažnijih ideja, koje označavaju primjerice jednog političara, nekog autora, filozofa itd. Skup odgojnih ideja služi „izvana“ za identificiranje odgojne ustanove ili odgojne zajednice a „iznutra“ za usmjeravanje, razumijevanje i davanje pedagoškog značenja odgojnom djelovanju i radu učitelja u nekoj ustanovi.

Iz pedagoške perspektive, skup odgojnih ideja predstavlja afirmaciju utvrđenog "kolektivnog identiteta" na odgojnem području; odnosno skup ideja i uvjerenja koje dijeli kolektiv ili zajednica koji ga kao takvog definiraju i za koji tvrde da se prenosi putem obrazovanja. Iz tog

razloga, kroz definiciju odgojne ideje, zajednica ispituje svoj identitet i (re)elaborira svoje najdragocjenije osobine ili prepoznatljive elemente, one po kojima žele biti prepoznati i zapamćeni, koje žele prenijeti budućim generacijama jer vjeruju u njihovu vrijednost.

Formalno, odgojna ideja je javni dokument u kojem odgojna zajednica očituje određenu odgojnu nakanu, ne "individualnu", već kolektivnu. Prema unutra je riječ o "odgojnim" riječima koje pobuđuju privrženost obrazovne zajednice, koje otvaraju vitalni i praktični horizont, nešto što sastavlja i kompromitira etos ili kulturu centra. Odgojna ideja sadrži i antropološku definiciju „tipa osobe“ prema kojoj je upućen odgoj, odnosno kakvu se osobu želi formirati i na koji način. Stoga mora uključivati i metodološke aspekte s kojima se obrazovna zajednica bavi.

Kada se rodi, ljudsko biće ima potrebu da ga se prihvati u određenom simboličkom prostoru... Iz tih simboličkih prostora nove će generacije moći stvoriti svoj osobni identitet u dijalušu s prvim prihvatnim strukturama kao što su obitelj i škola. Zato je potrebno misliti na ideju prenošenja ne kao na "proizvod", već kao na proces uzajamnosti. To znači nadići tržišne vizije koje odgoj usmjeravaju kao alat za stvaranje profita ili odgojni proces usmjeravaju samo na pripremu za posao. Ta antropologija prenošenja pomaže nam razumjeti potrebu za brigom i prihvaćanjem čovjeka, osobito kada je najranjiviji.

Rečeno je: „Mi, ljudi, nismo baštinici istraživanja sebe i svijeta, niti nagomilanih podataka, već razgovora započetog u primitivnim šumama, proširenog i artikuliranog tijekom stoljeća“ (M. Oakeshott, 2000., str. 449) Još jednom pronalazimo ideju (zamisao) riječi... jer se razgovori sastoje od riječi. Ta metafora "razgovora" važna je za razumijevanje smisla i značaja "odgojne ideje" kao onoga prostora gdje zajednica postaje „mjesto prihvaćanja i smisla.“ Ideja je pozvana neprestano razgovarati sa zajednicom koja joj daje smisao i može ju modificirati ako ne reagira na svoj životni korijen.

Pravno je to "javni dokument u kojem se izražava posebnost škole" (García-Gutiérrez, 2009, 537); dakle, (autonomno) pravo osnivača škole je dati instituciji vlastiti identitet; a također je instrumentalno pravo koje roditeljima olakšava odabir vrste odgoja koje žele za svoju djecu, u skladu s međunarodnim deklaracijama i konvencijama o ljudskim pravima.

U političkom smislu to je "dokument" koji obitelji otvara prostor za povezanost s centrima. U kontekstu pluralizma i raznolikosti, omogućuje razvoj globalnog odgojnog saveza između različitih aktera, institucija i odgojnih okruženja. Jer savezi se ne ostvaruju jednakosću među jednakim cjelinama, već prepoznavanjem i uvažavanjem razlika, ne kao nečega što prijeti jedinstvu, već "održavanjem međusobnih razlika i usmjeravanjem svojih snaga u službu istog projekta" (Odgojni savez 2, otvaranje prema drugome).

Odgoj nije samo ljudsko pravo, već i pravo da se „bude čovjekom“, jer se samo kroz odgoj čovjek prepoznaće kao takav, spreman postići svoj puni razvoj (čl. 26.2. DUDH). Ta se tvrdnja pojavljuje i u Globalnom odgojnog savezu koji je predložio papa Franjo kada se, u skladu sa socijalnim učenjem Crkve, priznaje primarno pravo obitelji na odgajanje i pravo socijalnih subjekata da podržavaju i surađuju s obiteljima u odgoju djece. (Papa Franjo Diplomatskom zboru, 9/1/2020). Otuda važnost stvaralaca.

Polazeći od tog pristupa Globalnog saveza, odgojna ideja dinamizira slobodu pluralizma i raznolikost odgojnih prijedloga iz različitih razloga:

- Kao "javni dokument" kroz koji jedna zajednica, kroz odgojni projekt, identificira ona odgojna uvjerenja (vjerska, moralna i pedagoška) koja sadrže, usmjeravaju i daju smisao odgojnog procesu.
- Kao "relacijski" element, to je svojevrsni "savez" ili "pedagoški ugovor" koji uključuje cijelu odgojnu zajednicu u njegovu provedbu.
- Istodobno, u tom relacijskom pristupu predstavlja "most" između centra i društva, prepoznajući društvenu odgovornost nastavnih institucija.

"Odgojne riječi" koje tvorci odgoja pobuđuju imaju moć "animirati", "dinamizirati", "oživjeti" centre kada se žive i provode u praksi; one moraju biti duša odgojnog centra ... Životni korijen, duša koja označava različite odgojne ustanove koje smo predstavili, to jest ideje, načela, vrijednosti koje tim ustanovama daju značenje proizlaze iz duhovnost jedinstva i one su temelj pedagogije zajedništva. Iz tog razloga i odgojna ideja pedagogije zajedništva predstavlja sljedeće elemente: identitet i model ustanove; antropološki model; pedagoški model.

Stvaranje odgojne ideje nadahnute karizmom jedinstva

Iz "duhovnosti jedinstva" Chiare Lubich proizlazi pedagogija zajedništva koju možemo konkretizirati u sljedećim elementima, kao odgojnu ideju:

1. Identitet Centra i model institucije: relacijske institucije

Konkretan i osobit identitet definira se na najjasniji mogući način. Ovisno o slučaju, centri nadahnuti karizmom jedinstva mogu među svoje znakove identiteta ubrojiti himne, logotipe ili štitove i zastave koji će simbolizirati ono što pedagoški žele prenijeti društvu. Kako institucije tako i odgojni projekti prostori su otvoreni za dijalog, suživot i učenje gdje se svako cijeni i poštuje. Iz tog su razloga otvoreni zajednici i iz perspektive odgovornosti i društvene zauzetosti, posebno s potrebama i problemima koji utječu na ranjive i ugrožene skupine. Tako misao o poboljšanju ne djeluje samo iznutra već i prema van. Promiče se model upravljanja usmjeren na opće dobro koji označava traženje uzajamnosti, transparentnosti i poštenja. Dakle, generiranje dinamike stalnog poboljšanja i traženja jedinstva. Ostvaruje se prihvatanje svih bez predrasuda.

2. Pedagoški model

Centri za odgoj i obrazovanje nadahnuti pedagogijom zajedništva promiču cjeloviti odgoj. Taj cjeloviti odgoj ponuđen je na svakoj odgojnoj razini, području ili tipu obrazovnog procesa. To cjelovito obrazovanje temelji se na:

- iskustvu kao ključnom elementu procesa poučavanja i učenja;
- interdisciplinarnosti koja vodi globalnom suočavanju s problematikama;

- primjernosti i dosljednosti između onoga što se predlaže i kako se djeluje;
- progresivnoj pedagogiji i stalnoj inovaciji kao odgovoru na potrebe svakoga, omogućujući artikuliranje metodoloških doprinosa drugih pedagoških pristupa ili tradicija;
- pedagogiji uzajamnosti, gdje se asimetrija odgojnog odnosa i autoritet iščitavaju u terminima služenja i uzajamnog obogaćivanja koji dovode do razvoja druge osobe.

Odgovni proces ima za pretpostavku savez ili praksu uzajamne ljubavi između svojih učitelja, učenika, zaposlenika i obitelji kako bi se stvorila prava odgojna zajednica, svjesna da življeno jedinstvo ima za rezultat prisutnost Odgojitelja, Isusa Učitelja. Odgoj stoga predstavlja onaj put koji odgojenik (pojedinac ili zajednica) slijedi uz pomoć odgojitelja prema onome što on treba biti, prema cilju koji se smatra vrijednim (recimo dragocjenim) za čovjeka i za čovječanstvo.

3. Model osobe i društva

Odgoj se usmjerava i temelji na viziji čovjeka kao bića u odnosu. Po Chiari Lubich taj odnos ima za uzor Trojstvo koje ona definira kao autentičnu društvenost. Taj se odnos također otvara transcendenciji u svom odnosu s Bogom i s drugima (braćom). Taj se antropološki model definira kao "novi čovjek" (u jasnom pozivanju na Evandjelje) ili kao "čovjek-svijet". Otuda bratstvo kao izraženi odgojni cilj. Osoba se razvija u svim svojim dimenzijama (fizičkoj, kognitivnoj, afektivnoj, socijalnoj), uključujući duhovnu dimenziju koja joj omogućuje da bude protagonist vlastite stvarnosti, s odgovornošću usmjeravanja svojih sposobnosti u službu općega dobra. Tako će se zajednice moći razvijati na bratski i održiv način, stvarajući model zajednice kao prostora slobode i poštovanja, pluralnog i interkulturnog, sposobnog stvoriti kulturu jedinstva i mira.

Graciela:

Hvala Juan za tvoj neprocjenjiv doprinos koji nam je pomogao da vidimo motivacijske niti, ideje koje nas vode prema tome da živimo pedagogiju jedinstva u svakoj od ovih obrazovnih institucija i postavlja se pitanje ... zašto ih ne bismo prenijeli u naše škole ili sveučilišta?

Sada smo došli do trenutka radnih grupa. Kada se danas bavimo obrazovnom komunikacijom, predlažemo trenutak dijaloga, gdje svaka izgovorena riječ ima vrijednost, nijanse o kojima smo govorili.

Da biste nas organizirali po sobama, morate kliknuti na odabir grupe koji se pojavljuje na dnu slike. Otvaranjem ikone (grupe, grupe ..., mala mreža) pojavit će se padajući izbornik u kojem se pojavljuju sobe različite po jeziku. Uz jezik se pojavljuju jedna ili dvije riječi.

Možete odabratи jezik i temu. Kao što vidite, ovo su vrlo široke riječi koje omogućuju razna čitanja. Želimo namjerno ostaviti ovu općenitost, ovu otvorenu „enigmu“, jer vas pozivamo da zajedno izgradimo ovaj dijalog o obrazovnoj vrijednosti komunikacije, da otvorimo prostor u kojem možete dijeliti ideje i iskustva, čak i ako su oprečnog stava. Bilo bi važno u svakome od nas "isprovocirati" duboko slušanje, slobodnu otvorenost bez predrasuda,

ukupan dar onoga što jesmo, načina na koji smo to živjeli, tako da u sljedećih 25 minuta možemo izgraditi odnose pedagoške zajednice.

Ove su riječi:

Verbalizam i autentični jezik

Komunikacija-zajedno

Riječ i tišina

Riječ koja nameće i riječ koja iznova rađa

Život i misao

Dijalog kao uzajamni dar

Pa odaberimo svoju sobu. Neki će sudionici zabilježiti ono što izađe van, a nakon sastanka sažetak će poslati na e-poštu koja će se pojaviti na zaslonu. U sljedećih nekoliko dana pripremit ćemo dokument sa svim primljenim prilozima koji će biti poslani svakom sudioniku.

Ulazak u sobu traje nekoliko sekundi. Morate biti strpljivi. A ako je jedna soba već puna, prijeđite na drugu bez problema, čak i ako malo kasnimo.

U slučaju da netko ostane izvan sobe, nema problema! Paralelno ćemo raditi u grupi.

Nakon nekog vremena bit ćemo obaviješteni i prebacit će nas u zajedničku sobu. A sada ...
DOBAR VAM POSAO !!!!

Pa, došli smo do kraja ovog sastanka, nadamo se da ste i vi uživali kao i mi. Zato se oprštamo od sljedeće tape koja će biti ...

A palicu smo predali prijateljima i prosvjetnim radnicima u okolini .....

Kroz chat možete izraziti svoje dojmove, jednom riječju, ono što ste naučili, ono što biste željeli podijeliti s nama ...

Veliko hvala svima onima koji su nam omogućili ovaj događaj, napredujemo u praksi planetarnog građanstva i pozitivno transformativnom obrazovanju.